

★ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ★

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	21205
Ίατροείο Αγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιοίκηση Βιάννου	21206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31376
Γυμνάσιο Βιάννου	21230
Άγρονομείο Βιάννου	21006
Ειρηνοδίκη	21211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	21226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Έλαιουργείον)	21136
Ο.Τ.Ε. (Θλάβα)	12
Ο.Τ.Ε. (Πληροφορίες)	21215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	21203
Κτηνιατρείο	21090

ΑΓΟΡΑΙΑ

Βασιλάκης Γεώργιος — Βιάννος	21239
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	21304
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Λουτράκι	21103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	21355
Χατζάκης Ιωάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. Χόνδρος	21101
Ψαρολογάκης Κων. Χόνδρος	21109

(Για υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γάμοι: Στη Ήρακλειο: Άντωνης Χαλκιάδης και Εθ-γενία Στρατιάκη.

— Γιάννης Κ. Χριστοδουλάκης και Μαρία Άλ. Πιτροπογιαννάκη.

— Μελομένη Δρυλεράκη και Εδστάθιος Δασκαλάκης.

Στη Βιάννο: Σταύρος Άγαπάκης και Μαρία Μπριντάκη.

Θάνατοι: Στη Βιάννο: Ιωάννης Γ. Κόμης.

Έκείνοι που φεύγουν
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓ.
ΚΟΜΗΣ

Την 1η Αυγούστου πέθανε και κηδεύτηκε στη

Βιάννο μέσα σε γενικό πένθος και πλήθος κόσμου από πολλά χωριά της Επαρχίας μας Βιάννου και γειτονικών Επαρχιών, ως κι από την πόλη Ήρακλειού, ο

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓ.
ΚΟΜΗΣ

ήλικίας 51 ετών

Βλαστός από την εκλεκτή οικογένεια των Κόμηδων με πλούσιο εθνικό, κοινωνικό, πνευματικό και καλλιτεχνικό περιεχόμενο υπήρξε άριστος οικογενειάρχης, ακούραστος συστηματικός καλλιεργητής, κοινωνικός παράγων και με το άπειρο καλλιεργημένο ύψος του απολάμβανε στη ζωή του μεγάλη εκτίμηση και μετά το θάνατό του είναι αξίως αιωνίας μνήμης...
Νικώλ. Έμμ. Κατσαράκης

ΑΝΩ ΒΙΑΝΝΟΣ

(Συνέχεια απ' τη σελίδα 1)

ώς εις άνθρωπος... διακηρύσσει ενώπιον θεού και ανθρώπων την ανεξαρτησίαν της Κρήτης και την ένωση αυτών μετά της Ελλάδος... Η Κρητική Κυβέρνησις δηλοί ότι θα συνεχίσει να κυβερνά την νήσον εν όνόματι του Βασιλέως των Ελλήνων κατά τους νόμους του Έλληνικού Κράτους. Κατά το άρθρον 119 του Έλληνικού Συντάγματος, η Κυβέρνησις μου, εν όνόματι του Βασιλέως των Ελλήνων κηρύσσει την έναρξιν της έκτακτου συνόδου της Βουλής...

Αυτός ήταν ο Βιαννίτης Πρωθυπουργός της Κρή-

της. Τώρα αναπαύεται στο προαύλιο της Αγίας Μονής, δίπλα στον τάφο του τελευταίου δεσπότη της Βιάννου.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το προσωπικό και οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Αγίου Βασιλείου ευχαριστούν θερμά τον συνταξιούχο δάσκαλο κ. Γεώργιο Χατζάκη για το χρηματικό ποσό που διέθεσε κι έφύγετο για τη θράβευση μαθητών στη μνήμη της συζύγου του Άνδρονίκης Άποστολάκη — Χατζάκη. Η πράξη του αυτή πραγματικά συμβάλλει στην άμιλλα για την πρόοδο των παιδιών του σχολείου.

Ο Διευθυντής του Δημ. Σχολείου
Σπ. Χαλκιάδης

ΘΕΡΜΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Όσοι καθυστερούν τη συνδρομή τους, ως φροντίσουν να την ταχυδρομήσουν άμεσα. Θα μάς διευκολύνουν έτσι στη παραπέρα έκδοση των «Β. Ν.». Πιστεύουμε πως κι εσείς το θέλετε αφού τα κρατάτε από την πρώτη φορά που σας ήρθαν και μόνο από άμελεια καθυστερείτε την αποστολή της συνδρομής σας.

Γι' αυτό στείλετέ την άμεσα σήμερα. Αυτό θα σας διαφύγει.

ΗΘΗ ΚΑΙ ΘΕΙΜΑ ΤΗΣ ΞΕΝΙΘΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ο ΜΙΣΕΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗ

Γράφει ο κ. ΓΙΩΡΓΗΣ ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ

«Μη μās παραξηγήσετε που κάνομε καντάδα, γιατί φαντάροι φεύγομε τούτη την εβδομάδα.»

Τά ήθη και τὰ έθιμα του χωριού μου στην άναχώρηση και στην έπιστροφή των ξενιτεμένων τὰ έθισσε ή εισβολή του πολιτισμού, μόλις δηλαδή συνδέθηκε μ' άμαξωτό κι άντικαταστάθηκε τὸ γαϊδουράκι με τὸ αὐτοκίνητο.

Από τὸ χωριό μου, δέν είχαμε ξενιτεμένους για πολλά χρόνια και για μακρινές πατρίδες έξτός από τὴ δεκαετία του 1960 — 1970 που τὸ ρεύμα τῆς μετανάστευσης παρέσυρε πολλές οικογένειες για τὴ Δ. Γερμανία.

Τὸ αίσθημα του μισεμού και του ξεχωρισμού φώλιαξε σὲ καθενὸς τὴν καρδιά από τὴν παιδική ήλικία.

Ἡ μάνα κι ή δασκάλα μαθαίναν τὰ παιδιά να τραγουδοῦν από μικρά τὰ τραγούδια τῆς ξενιθιάς:

«Μισεύω και τὰ μάθια μου δακρῦζουν λυπημένα
Ἄχ, πατρίδα μου γλυκιά, πόσο σ' αγαπῶ βαθιά...»

«Τώρα που θὰ φύγω και θὰ πάω στὰ ξένα
και θὰ ζοῦμε μήνες, χρόνους χωρισμένοι...»

Ἔτσι, ὁ παιδικὸς ψυχικὸς τους κόσμος ζυμώνουνταν από μικρὸς με τὸν πόνο του χωρισμού κι ή άπλή τους συνείδηση είχε κατατάξει στην ξενιθιά και τὴς λεγόμενες «στραθιές», που μαζί με τὸν ὁμαδικὸ ξεσηκωμό για τὰ «σκάματα» και για τὸν «τρύγο» είχαν ένα ιδιαίτερο χρώμα και χαρακτήρα στην άναχώρηση.

Για κείνα τὰ χρόνια μοναδικὸ εἶδος τῆς ξενιθιάς του χωριού μου θεωροῦνταν ὁ μισεμὸς του στρατιώτη, που θὰ τὸν ξαναζωντανέσω με τὸν παλιὸ παραδοσιακὸ τρόπο και θὰ δώσω τὸ χαρακτήρα τῆς ξενιθιάς κατὰ τὰ έθιμα του χωριού μου και μαντινάδες που τραγουδοῦνταν τὴν ἐποχή εκείνη και παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον, γιατί περιγράφουν με τὰ μελανότερα χρώματα τὴν πίκρα τῆς ξενιθιάς.

Από μέρὸς ἤξερε ὅλο τὸ χωριὸ τὸς ντελικανήδες που θὰ φεύγαν για στρατιώτες. Οἱ καρδιές των μανιάνδων ὅλο και σφίγγουνταν. Οἱ δουλειές κι οἱ εὐθύνες στους μικρότερους ἀδερφούς διπλασιάζονταν κι ὅλο και κάποιια κοπελιά για τὸν καθένα έθρηνολόγα.

Τὴς λίγες μέρες πριν να φύγουν ή συμπεριφορά τους γίνονταν διαφορετική κι άποχτοῦσε μίαν ἀνδροπρέπεια, που ὡς εκείνη τὴν ὥρα ἦταν θαμμένη μέσα τους. Τὴν παραμονή τῆς ἀναχώρησης κάθε ντελικανής, κυριευμένος από μιά ἀκατάσχετη ἐπιθυμία ἀποχαιρετισμοῦ, παρνοδιάθαινε ὅλα τὰ σοκάκια και προσηπτοῦσε να κρατήσει τὴν εἰκόνα τους και τὴν ἀνάμνησή τους μαζί του.

Τὸ σοκάκι τῆς ἀγαπητικιάς τὸ διαβαίναν πολλές φορές ὡσπου να τὸς δοθεῖ ή εὐκαιρία να ἀνταλλάξουν τὸς μεγάλους ὄρκους τῆς ἀγάπης τους, να πάρουν από τὰ χέρια τῆς τὸν καντιφέ, τὸν κοντζέ για τὸ βασιλικὸ, να ρίξουν τὴς τελευταίες σαίτομαθιές κιὰν μπερῶσουν να φιλήσουν και τὸ μάγουλο τῆς για να μείνει στή μνήμη τους χαραγμένο τὸ ραδοκοκκίνισμα τῆς ἀγάπης.

Μόλις νύχτωνε, γινόταν ὁ καθιερωμένος ἀποχαιρετισμός των συγγενῶν. Πήγαινε δηλαδή από σπίτι σὲ σπίτι να ἀποχαιρετίζει τὸς φίλους του, θεούς και θείες, γιαγιάδες και παππούδες, κοντινοὺς και μακρινοὺς συγγενεῖς.

Ἐκείνοι τὸν ὑποδέχονταν καλόκαρδα με τραταρίσματα και χαϊδοφιλήματα, καθόταν από λίγο σὲ κάθε σπίτι. Δέν ἐπιμέναν να καθίσει και δέν τὸν καθυστεροῦσαν. Ἦξεραν πὸς ἀπόψε είχε πολλά σπίτια να γυρίσει.

Καθόταν λίγο κι άκουγε τὴς παραγγελιές και τὴς συμβουλές που ἔχε να πει ὁ καθένας. Ὑστερα με σκυμμένο τὸ κεφάλι σηκώνονταν και φιλοῦσε τὰ χέρια των μεγαλύτερων, ἔπαιρνε τὸ φιλοδώρημα, ἀποχαιρετοῦσε κι ὅλους τὸς παρευρισκόμενους κι ἀπαντοῦσε θλιμμένος στις εὐκές που του δίναν:

«Ἄμε σὸ καλό», «ή Παναγία να σὲ θοηθᾶ», «με τὸ καλὸ να πᾶς», «καλοστραθιά σου», «να μη μās ε ξεχάσεις» και ἄλλα.

Δέν παραλείπαν να περάσουν κι από τὴς γιαγιάδες, που τὸ φιλοδώρημά τους πολλές φορές ἦταν μεγαλύτερο από των ἄλλων.

Μόλις ὁ καθένας τέλειωνε τὸ ἀποχαιρετισμοῦ τὴ γύρα, πήγαινε σὸ ντουκιάνι του Νίκο τ' Αντρέα. Ἐκεῖ μαζεμένοι ὅλοι οἱ ντελικανήδες τρώγαν και πίναν τὴν ὄρνιθα θραστή, κερνοῦσαν τὰ ἀνψάκια τους μπισκότα και σοκολάτες και τὸς θεούς και θείες λουκούμια και ρακή.

Οἱ συγγενεῖς κι οἱ γερνότεροι συμμετεῖχαν κι αὐτοί σὸν πόνο του ξεχωρισμοῦ κι ὀλοένα φώναζαν τὸν «καβετζή»:

— Νίκο, κέρασε τὰ κοπέλια κι από μένα. Ὅσο πήγαιναν κι ἐρχόταν οἱ ὀκάδες τὸ κρασί, τόσο παίρναγε κι ή ὄρα. Καληνυχτοῦσε ὁ καθένας, πλήρωνε τὰ κεράσματά του και σὸ τέλος ἀπόμειναν μόνο οἱ ντελικανήδες. Κερνοῦσε κι ὁ καταστηματάρης ἀπλόχερα. Ὑστερα με τὸ κρασί να θράζει στὰ σωθικά και με

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

Του κ. Μανώλη Βλαχάκη

20

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Μιχάλης του Κυνηγοῦ μās διακόπτει.

— Με τὸ συμπάθιο, κοπέλια, να σᾶσε πὸ τί πάθανε πριν από λίγους μήνες οἱ ἀρχηγοί, κι ἐγὼ θὰ θυμηθῶ να ξαναβάλω τὴν κουβέντα σας στήν ἴσια στρατά.

Ἄκουστε, κοπέλια. Στὸ Βακούφριο ὄπροχθές είχε καζιῶσει ὁ Νικολῆς του Χριστοφόρου τὴν αἰλιά του και τὸν ντανά (ταῦρο) στήν καλαμιά και ἐπιγῆ, λέει, να τὰ μεταδέσει. Ἐξετζένωσε πρώτα τὸν ντανά, και καθὼς τὸν ἐτζένωνε παρεκεί, ὄρμα ἀπάνω του και τὸν ὀχνει κάτω με μιά κουτουλιά και ἀρχίζει να τὸν ποδοπατεῖ τὸν κακομοῖρη τὸ Νικολῆ. Ἡ αἰλιά που εἶδε τὸ παιδί τῆς πύ πέρα να σκοτώνει τὸν ἀφέντη, παίρνει φόρα, σπάει τὴν αἰνσίδα και ὀχνει τὸν ντανά κάτω, με μιά γερή κουτουλιά και μετὰ πάει σὸ Νικολῆ και στέκεται ἀπὸ πάνω του και ἀρχίζει να τὸν γλύφει, και να τὸν κοιτάζει

καλὰ — καλὰ. Ὁ Νικολῆς ἐσημώθηκε κι ἀγκάλιασε τὴν ἀγελάδα και τὴ φίλησε πὸν τὸν ἔσωσε. Ἄντε τώρα, σύντεκε, να πεις του Νικολῆ να πουλήσει τὴν αἰλιά. Μπορεῖ να σὲ σκοτώσει. Τὴν καναίξει και ροζονάρε μαζί τῆς: «αἰλιά μου, μαζί θὰ ἀποθάνουμε, γιατί μ' ἔσωσε». Τὸν ντανά τὸν ἔσφαξε και τὸ ἔφαγε τὰ σκώτια. Σύντεκε, ἀκόμα και τὰ βούγια ἔχουμε αἰσθημάτα.

Ὅσο για τὸ Μυρώνη του Ζέου, λένε, ὄπροχθές ἔπιασε τὸ γαϊδάρὸ του κουτρονιὸ (πέισμα) και δέν ξεκολλοῦσε με κανέναν τρόπο. Ἀπὸ τὴ μάνητά του ὁ Μυρώνης γυρίζει και τὸ δίνει μιά γροθιά σὸ σταυρὸ τῆς κεφαλῆς, πάρετον κάτω. Ἐδὸ στὰ γερατιά, τ' ἀκούεις τὰ μαντάτα;

Ὅπως λέγαμε, τὸ λοιπὸ, παραπάνω, ὁ δικὸς μας πόλεμος εἶχε σκοπὸ ν' ἐπιδείξει παλικαριά, θάρρος, αὐταπάτηνση. Ἀρχίσαμε ἀπὸ μικροὶ να μπαίνομε σὸ κλίμα τῆς (Συνέχεια στή σελίδα 3)

τὸ σπαραγμὸ του ξεχωρισμοῦ και τὸ μισεμοῦ θγαίναν να κάμουν καντάδα στή νυχτιά.

Πολλές φορές ἀπὸ νωρίς καλοῦσαν τὸν ΚΟΣΟΛΑ τὸ Γιάννη με τὸ μπουζούκι του και τὸς συντρόφους σὸ φαγοπότι και στήν καντάδα με τὴς ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΕΣ ΚΟΝΤΥΛΙΕΣ και τὸν ἀσιγαλὸ σκοπὸ.

Σφιχταγκαλιασμένοι και γλυκομεθυμένοι ξελαρυγγίζονταν στήν Καμάρα, σὸ Θυμιανὸ, στή Μεσοστενιά, σὸν Ἄποστολιανὸ και ὅπου ἄλλο ἀγάπα ὁ κάθε γείτ. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ πρωὶ ὅλοι μαζί μιά «μπατούλια» κινούσαν να πάνε ή στήν Κάτω Βιάννο ή σὸ Μπατζίκι, ἀπ' ὅπου θὰ περνοῦσε τὸ λεωφορεῖο να τὸς πάρει για τὴ Χώρα.

Οἱ πὸς δικοὶ τους συγγενεῖς τὸς ἀκολουθοῦσαν μέχρι τῆς Μπουνταλοῦς τὸ ργιάκι και μέχρι σὸ Κεφάλι και σὸ Γαμαλομανδῆ τὸ πηγάδι.

Αὐτὰ ἦταν τὴν ἐποχή εκείνη τὰ κλαμοτόπια τ' ἀποχωρισμοῦ.

Ἐδὸ ἀκούγαν για τελευταία φορά τὸ «καλοστραθιά σου, ή Παναγία να σὲ θλίψει, ἄμε σὸ καλὸ, γιέ μου». Ἐπαιρναν τὸ τελευταῖο φιλι και με δακρυσμένα μάτια ἀπομακρύνονταν με θιαστικὸ θῆμα. Ὅσπου να «ποκολώσει» καθένας ἔστριβε κάθε τόσο τὴν κεφαλή του πίσω κι ἀποκρινόταν βουθᾶ σὸ πικρὸ μαντιλοχαίρημα τῆς μάννας και τῆς ἀδελφῆς.

Βουθῆ κι ἀμίλητη ἦταν τώρα ή στερνὴ πίκρα που δοκίμαζε κάθε ξενιτεόμενος κι ἔδινε κρυφὰ τὸν ὄρκο, ἐνὼ ἔσφιγγε τὰ χεῖλια, πὸς δὲ θὰ ξεχάσει κανένα, θὰ ἔχει τὴν ἔγνοια ὀλωνῶν, γράμμα θὰ στέλνει ταχτικά κι ἀπάνω σὸ γύρισμα του χρόνου θὰ πάρει τὴν ἀδεία του να κατεβεῖ τ' Ἄι — Γιωργιὸ σὸ παναγῆρη να τότε δοῦν οἱ κοπελιές, να τονε λιμπιστοῦνε και με τὸς φίλους και τὴν κοπελιά που ἀγάπα να χορέψει και να ξεχαστοῦν τῆς ξενιθιάς οἱ πίκρες.

Παρηγοριά ἔχει ὁ θάνατος και λησμοσύνη ὁ Χάρος, μα ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς παρηγοριά δέν ἔχει.

Ἡ λαϊκή μουσα δέν ἔμεινε ἀσυγκίνητη μπροστὰ σὸ ζωντανὸ χωρισμὸ. Ἡ ἴδια τὸν θεώρησε θάνατο.

«Ἡ ξενιθιά και ὁ θάνατος ἀδέρφια δυὸ λογοῦνται»
Τὴν ξενιθιά, τὴν ὄρνιθιά, τὴν πίκρα, τὴν ἀγάπη,
τὰ τέσσερα τὰ ζύγιασαν, θαρύτερα εἶν' τὰ ξένα.»

Πολυάριθμα εἶναι και τὰ δικά μας δίστιχα που με τὴ δύναμη τῆς ἔκφρασης τους δείχνουν τὸς καὶ μους τῆς ξενιθιάς.

Ἄναθεμα σὸς μαραγκοὺς που κάνουν τὰ καράβια και φεύγουνε στήν ξενιθιά τὰ ὄμορφα παλικάρια.

Γιατροὺς δὲ θέλει ὁ χωρισμὸς, γιατί πληγὸς δέν (κάνει, μέσα κεντὰ τὸν ἄνθρωπο, μα ὄξω φωτιά δὲ θγάνει.

Πικρὸς εἶναι ὁ θάνατος, θαρὺ εἶναι και τὸ χῶμα, μα ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς θαρύτερος ἀκόμα. Πόσες φορές μεσάνυχτα ξυπνῶ με τὴ λαχτάρια και στήν παντέρμη ξενιθιά δίνω βαριά κατάρια. Ὁ ξένος εἰς τὴν ξενιθιά, ὡσαν πουλι γυρίζει, ὡσαν βασιλικὸς ἀνθεῖ, μ' ἀλήθεια δὲ μυρίζει.

(Ἄφιερωμα στήν ξενιθιά που ζῶ 14 χρόνια, 28 του Μάη 1978).

ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΗΣ
Χόντρος Βιάννου

ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Μηνιαία εφημερίδα στην υπηρεσία των άπανταχού Βιαννιτών.

Έκδοτης — Διευθυντής

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

Όδός 1866 αριθ. 110, τηλ. 282.808

Φιλολογική επιμέλεια κειμένων Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗΣ

Υπεύθυνος Τυπογραφείου ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Θαλήτα 8 — Τηλ. 284909 — Ηράκλειο

Ετήσιες συνδρομές

Ίδιωτών δρχ. 150
Κοινοτήτων — Σχολείων — Ένοριών » 300

Εμβάσματα: Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ

Επιστολές για την ύλη:

Γ. Δ. ΧΡΗΣΤΑΚΗ: 1866 αρ. 110 Ηράκλειο
Κ. Γ. ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ: Καποδιστρίου 37 Ηράκλειο.
Χειρόγραφα δημοσιεύσιμα ή μη δέν επιστρέφονται. Τα ένυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

Συνέχεια από τη σελ. 2

λευτεριάς, να ακολουθούμε τους παππούδες μας. Και μεις θαρούσαμε εκείνο το νήμα, που το βάθος έφτανε τετρακόσια χρόνια σιλαβιάς με τους Τούρκους. Ό άερας ήταν δικός μας. Προγύμναση κάναμε σε όλους τους τομείς.

Έχθροι μας ήταν οι Τούρκοι, έμεις εκπαίδευση κάναμε στον πετροπόλεμο, στα φιδιά, στα λακόνια, στα τελώνια της φαντασίας, στις χιλιάδες σφήκες, στις ρανίψηλες κορφές των κορώνων και άκουτε, άν άγαπάτε: Δυο παιδιά έβγάλανε, λέει, την κερήθρα μέσα από μια κυψέλη. Ένυψαμε, φωνάζανε. "Αν τρεις ή τέσσερις δαγκώνανε, τα παιδιά θα πεθαίνανε." Άς είναι.

Θυμάμαι το στρατηγείο μας που ήταν στο σάχωρο του Βαρδιατζή σ' ένα άχούρι. Είχαμε τον όπλισμό μας, όχι σπουδαία πράματα: ένα λουρί από καρροδέτη σαμαριού, μια θουκέντρα με νυματερό, μια σάρα από σέλλα άλόγου, ένα μάσσο τσουκνίδες και κεί σε μια γωνιά ήταν μια παλιά ρόκα της γαϊγιάς.

Αφορμή για τον πόλεμο ήταν ή κατασάραξη του Έπιταφίου που έγινε πρό καιρού από τα καπέλια του πέρα χωριού, καθώς στην διασάραση σμίξανε οι τρεις Έπιτάφιοι, του Άι — Γιώργη, της Άγίας Αικατερίνης και του Άγιου Δημητρίου. Έγινε μακελλείο. Μας χωρίσανε οι χωροφύλακες και σκεφτήκαμε να λύσουμε τους λογαριασμούς μας, άργότερα, μ' έναν πόλεμο. Ό Νικολής, όπως πάντα λιγόλογος και πειστικός.

Μωρέ σεΐς, κομινάντο κάνω εγώ, θέλω να μ' άκούτε. Το πρώτο πράμα που σάς λέω είναι να 'χετε το νού σας μη σάς πιάσουν αιχμάλωτους γιατί ό Μυρώνης όρκίστηκε στα κόκαλα των γονιών του, επειδή τον θαρέσανε όπροχθές, όποιον πιάσει αιχμάλωτο, λέει, θα τον πάνε στην Άγιά Μαρίνα, θα σηκώσουνε το καπάκι μιας άρκλας και θα τότε ρίξουνε μέσα ζωντανό. Το νού σας, το λοιπό, θα βγοΐμε στην κορφή πίσω από τα κασοπρίνια, και άμα θροΐμε εΐκαιρία θα περάσουμε την Καβαλαρά να τους πάρουμε φαλάγγι, προς τον Καρυδιώτη ποταμό.

Και συνεχίζοντας λέει, με έντονο ύφος:

— Μωρέ σεΐς, να ξανοίγετε να μη φάει κανείς βούκολος καμιά και τον ξεκακάλωσετε.

Έμοιράσθηκε κι ό όπλισμός κι εγώ έμεινα χωρίς να κρατώ τίποτα. Έγώ δέν πήρα τίποτα. Λέω του Νικολή

να πάρω τη ρόκα. Ό Νικολής έγέλασε: «Μά για μαλλιά πάμε, μωρέ Μανωλιό; Έσύ σαι το πιό μικρό και θα κρατάς τούτηνιέ τη σφυρίχτρα». Και μου δίνει ένα κουκούτσι από θερούκο που τρυπημένο κατάλληλα, φουσκτώντας το, σφύριζε. «Και θα μένεις πάντα πίσω να κατασκοπεύεις».

— Έγώ Νικολή, του λέω, δέν ξέρω να κατασκοπεύω, εγώ θα κουβαλώ τσουρούλους στα μετερίζα.

— Κάνε, διάολε, αυτό που σου λέω και να 'ρθεις από πίσω να 'χεις το νού σου να μη μās φέρουνε γυροβολία.

Ξεκινήσαμε πηδώντας σαν ζαρικιά για την κορυφή. Στο άπέναντι στρατόπεδο δέν έδλεπε τίποτα. Ήουχια, έρημιά. Και σε μια στιγμή εγώ βλέπω πίσω από κάτι δέντρα να πηδούν σαν ελάφια μερικοί. Ό ένδοσιασμός μου που τους είδα ήταν μεγάλος και φρονάζω του Νικολή: «Μωρέ εκεί είναι, άπέναντι είναι, κατβαίνουνε από την Καβαλαρά. Μωρέ Νικολή», (έλησμόνησα ότι ό Νικολής ήταν κορφός). Έφώναξα τους άλλους φίλους: «Άρίσταρχε, Ίδομενά, εκείά άπέναντι φανήκαμε». Ό Τηλέμαχος μου άπάντησε: «Κάσος και τους είδαμε. Σε λίγο άρχίζουν οι πέτρες να σφυρίζουν άπάνω μας σαν πραγματικές όβίδες».

Έλιγμούς, πηδήματα, άπορεύγαμε κάθε χτύπημα. Καθώς εγώ πήγα να πηδήσω, έμπεσε ένας άσπάλαθος στο πόδι μου, μέχρι πέντε πόντους. Άδύνατο να περπατήσω. Σπώλυτος καθώς ήμουνα, σκέφτηκα να κατηφορίσω στον ποταμό, που ήτανε μια πηγή. Έτσι στο βρασιό του πολέμου άπάνω σε άκουσα τότε να φρονάζεις: «Σύντεκνε: "Ωχου, ώχου, τον άγκωνά μου!» Και κατηφόριζες και σύ προς την πηγή για να πλύνεις την πληγή σου. Είχαμε φτάσει και μου 'βγαλες τον άσπάλαθο από το πόδι και σύ έψαξες να θρείς μιαολιά καβαλλίνα για να βάλεις στο τραΐμα και έφηνες για το «πεδίον της μάχης» άμέσως. Έγώ παρέμεινα εκεί, μη μπορώντας να περπατήσω. Δέν είχες άλαργάρι, που φωνησαν δυο πολεμιστές καταπάνω μου. Είχανε τσουνκίδες στα χέρια τους και άρχισαν να με διτσιζουν. «Αντέστε στο διάολο, τους έλεγα, Δέν θαρείτε πώς είμαι τραυματίας;»

Ό Μυρώνης που τους είδε και με γνώριζε καλά, τους σέρνει μια φωνή: «Μικώς είναι, άφήστε τον κι έλάτε από δω». Ό ένας μάλλιστα σε μια στιγμή με κοιτάει καλά και μου λέει:

ΘΕΜΑΤΑ ΓΥΕΙΑΣ

ΗΛΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Του κ. Χαρίλ. Καλλέργη

Κάθε άνθρωπος και κυρίως οι νέοι επιδίδονται πολύ τους καλοκαιρινούς μήνες στην ήλιοθεραπεία, όχι μόνο για λόγους άσθητικής αλλά και υγείας. Στο τί είναι λοιπόν το μούρισμα του σώματος, πώς γίνεται, τί κινδύνους έγκυμονεί, πώς γίνεται πρακτικά χωρίς κίνδυνο κ. λ.π., θα προσπαθήσω να δώσω σύντομες και άπλες άπαντήσεις.

Τί είναι μούρισμα; Είναι μια χαρακτηριστική εκδήλωση που όφείλεται στην παραμονή του σώματος στις ακτίνες του ήλιου. Έξαρτάται από την ποσότητα μιας χρωστικής ούσιας που λέγεται ΜΕΛΑΝΙΝΗ.

Η μελανίνη παράγεται σε ειδικά κύτταρα της επιδερμίδας, τα ΜΕΛΑΝΟΚΥΤΤΑΡΑ. Η μελανίνη μπορεί ακόμα να θροβεί διασπαρμένη στους χώρους μεταξϋ των κυττάρων και μεταφέρεται από τα μελανοκύτταρα με πολλές κυτταρικές έπιμηκύνσεις.

Είναι σχεδόν άπιστευτο το γεγονός ότι ή ένταση του μούρισματος δέν εξαρτάται από τον αριθμό των μελανοκυττάρων. Η επιδερμίδα του λευκού και του νέγρου έχουν τον ίδιο αριθμό μελανοκυττάρων. Στο νέγρο όμως τα μελανοκύτταρα έχουν μια λειτουργική δραστηριότητα πιο έντονη.

— Είναι 'χεις, μωρέ, στο στόμα; "Ανοΐξε μωρέ το στόμα, κακομοΐρη, να δούμε τί 'χεις μέσα, γιατί θ' άποθάινεις».

Άρελέστατα άνοιξα το στόμα μου και σ' ένα πλατανόφυλλο είχαμε τοποθετήσει μια κουτσουλιά και με άστραπιαία ταχύτητα μου την βάζονε στο στόμα και φύγανε όλοταχώς. Άρχισα να φτύνω και με πήρε έλαφρό κλάμα, γιατί ό άσπάλαθος δέν μ' άφηνε να περπατήσω. Σιγά σιγά κουτσαίνοντας κατέβηκα στη δημοσιά. Έκει με είδανε μερικοί γειτόνοι και με ρωτήσανε:

— Είναι είναι, μωρέ, αυτά; Στο κοτέτσι πήρες κι ήφραες τσι κουτσουλιές; "Ημουνε πωσαλεμμένους».

— Πόλεμο κάνωμε εκείά μέσα και κατασκοτώνονται. Εκείά 'μουνε και γώ.

Μια γυναίκα που άκουσε το περιστατικό τρέχει και φωνάζει ένα χωροφύλακα.

Μετά από λίγο ό άρχές ήρθανε και μās διαλύσανε.

Η υπερβολική παραμονή του σώματος στον ήλιο μπορεί να προκαλέσει ζημιές στον οργανισμό (θερμικό έρεθισμα, ήλιαση, σόα). Για να άποφύγουμε άνάλογα φαινόμενα χρησιμοποιούμε κρέμες, άλοιφές, λάδια ή λοσιόν. Αυτές οι ούσιες άπορροφούν τις υπεριώδεις ακτίνες του ήλιου και έλαττώνουν τις βλαβερές συνέπειες από μια μεγάλη παραμονή στον ήλιο.

Το τεχνικό μούρισμα με λάμπες χαλαζία, πολύ της μόδας σήμερα, προκαλεί γρήγορο μούρισμα αλλά είναι επικίνδυνο, γιατί συχνά προκαλεί πρόωγο γέραςμα της επιδερμίδας, ένοχλητικά έρεθίσματα και συχνά κερκίνιο του δέρματος. Αυτά συμβαίνουν σε δέρματα κανονικά. Σε δέρματα ευαίσθητα ή άνάγκη για μεγαλύτερη φροντίδα μεγαλώνει και είναι άνασφαλής και στον ήλιο άκόμη ή μεγάλη παραμονή τους.

Άπό παρατηρήσεις που έγιναν στην Άφρική και Άυστραλία προκίπτει ότι οι λευκοί με ξανθά μαλλιά και πράσινα μάτια που μένουν πολύ στον ήλιο παθαίνουν δερματολογικά πρηξίματα.

Για να έκμεταλλευθούμε λοιπόν μόνο τα εΐχάρια άποτελέσματα από την παραμονή μας στον ήλιο πρέ-

Χωρίς πολλές άπάλειες, με σκοπό να επανέλθουμε σε μιάν άλλη περιοχή. Έρτασα στο σπίτι με άθλια κατάσταση. Κουτσαίνοντας και φτύνοντας. Η μάνα μου που με είδε να φτύνω, της έκανε έντύπωση και με ρωτά:

— Τί έπαθες, παιδί μου, τί σου κάμανε, τί 'χεις;

— Κουτσουλιά με ταΐσανε, μάνα, στον πόλεμο.

— Να πάρει ή εΐχη, να πάρει, έσύ και οι παρές σου με τους πολέμους σου. Έλα έπαέ.

Μ' έπλυνε, μου 'βγαλε τον άσπάλαθο, με τακτοποίησε και περιέμενα, σύντεκνε, να 'ρθει το κιντί, για να 'ρθει ό πατέρας μου και τ' άδελφια μου να μου δώσουνε από ένα μερεμέτι Ξύλο, για τις πράξεις μου και τις άποκοτιές μου.

Μά θα τα ξαναποΐμε, σύντεκνε.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΒΛΑΧΑΚΗΣ

ΛΑΪΚΑ ΓΝΩΜΙΚΑ

- 1) "Έχεις καλή γυναίκα, καλό μουλάρη, καλό ζευγάρι; Είσαι εύτυχής.
- 2) Του μουζουριού άκλουθούνε δλα.
- 3) Για το θερισμό: Γέρο, κριθάρι θέρριζε και στάρι, παλικάρι, και την ταγή μελίχλωρη να σου γνωρίζω χάρη.
- 4) Ό ταχίνοσηκωμένος είναι πάντα κερδισμένος.
- 5) Πρωί πρωί στον αύλακο κι άπονωρίς στο στάβλο.
- 6) Μάρτης θρέχει, ποτέ μη λιάσει.
- 7) Ό Μάης και χρυσάφι να θρέχει, κάνει κακό.
- 8) Για τη σπορά: Το Δεκέμβρη ως τη θρείς τη γή τήνε πελέκα.

Άντώνης Μ. Σπανάκης

Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΜΟΥ

Γέννημα — θρέμμα ένοϋς χωριού που λένε «Άι — (Βασίλη... Στά θουνοπλάγια του χωριού, στις «Άρβης» τά (μετόχια να 'ταν να ξαναγύριζαν τ' άδολα πρωτοβρόχια...

Νά ξαναγύριζε ή σπορά κι ό θερισμός κι ό τρύγος, τά πρωταναστενάγματα κι οι στοχασμοί οι (πρώτοι, ή Μάννα, ό Κύρης, ό καιρός που ήταν ό πόνος (λίγος που ήταν ή σκέψη άμόλευτη κι ήταν παρθένα ή (νιότη... "Ωσπου να ζω, θ' άποκρατώ τη δροσερή πνοή του άσθηστη φλόγα μέσα μου να με κρυφουμπάνει, θά νοσταλγώ άσταμάτητα την ήσυχη ζωή του στην παγωνιά της ξενιτιάς να με γλυκοξέσταται.

Κι ότι κοντά σου πέρασα χαρούμενο ή θλιμμένο, τα παιδικά μου όνειρατα, τον πόθο, την έλπίδα, στον κόρφο μου θα τα κρατώ σαν κάρβουνο άναμμένο, (ναμμένο, ώσπου να γίνω χώμα σου, μικρή γλυκιά Πατρίδα.

Άθήνα Ίούλιος 1978
ΕΜΜ. ΧΑΤΖΑΚΗΣ

πει να θυμόμαστε πάντα και να έραμίζουμε μερικές πρακτικές και άπλες συμβουλές:

α) Πρέπει να άποφεύγομε την ήλιοθεραπεία τις πιο ζεστές ώρες, όπως πολλοί έχουν την τάση να κάνουν. Εκείνη τη στιγμή ό ήλιος είναι στο ζενιθ και ή σφαίρα του δζοντος που περιβαλλόνει τη γή άπορροφά μικρότερη ποσότητα υπεριώδων ακτίνων. Πρέπει να ξερομε ότι σε θουνο με μεγάλο ύψόμετρο ή άτμόσφαιρα φιλτράρει σε μικρότερο βαθμό τις υπεριώδεις ακτίνες και ή παραμονή μας πολύ μπορεί να προκαλέσει ζημιές.

β) Η ήλιοθεραπεία πρέπει να γίνεται βαθμιαία αρχίζοντας από 5 — 10 λεπτά την πρώτη ήμερα, και μάλλιστα το πρωί ή άργά το βράδυ, και αυξανοντας το χρόνο παραμονής για λίγο κάθε μερα, για να μπορεί ή επιδερμίδα έγκαιρα και άποτελεσματικά να έπιστρατεύσει τους άμυντικούς της μηχανισμούς. Άυτοι οι μηχανισμοί σε άτομα ξανθά και με πράσινα μάτια λειτουργούν μειοενκτικά.

γ) Για το λόγο αυτό όσοι άνήκουν στην παραπάνω κατηγορία πρέπει τις πρώτες ήμέρες της ήλιοθεραπείας να χρησιμοποιούν ειδικά παρασκευάσματα (λάδια, κρέμες κ.λ.π.), τα όποια περιέχουν χημικές ούσιες που λειτουργούν σαν φίλτρο και άπορροφούν σε μεγάλο βαθμό τις υπεριώδεις ακτίνες. Ούσιες τέτοιες είναι το παρα — αμινοβενζοϊκό δζϋ και οι έστέρες του, τα άλατα του νατρίου και του ποτασίου, οι βενζοφενόλες κ.λ.π. Άντίθετα άλλες ούσιες μετακινούν ή άνταναιλούν ή διασκορπίζουν το ίδιο ήλιακό φως με άνάλογα δπως και πρώτα άποτελέσματα. Παρόμοιες είναι το διοξειδιο του τιτανίου, ό τάλκης και το μονοξειδιο του ψευδαργύρου.

Δέν είναι λοιπόν πολυτέλεια, όπως νομίζουν πολλοί, αλλά άνάγκη ή χρησιμοποίηση παρασκευασμάτων, ειδικά από άτομα ξανθά, με πράσινα μάτια και με ευαίσθητο δέρμα.

Χαρίλαος Καλλέργης
Φοιτητής Ίατρικής

ΑΠ' ΟΣΑ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

Η άνάγκη για την τέλεση μνημοσύνου στις 14 του Σεπτέμβρη προς τιτην των θυμάτων του 1943 άπασχολεί όλο και περισσότερους συνεπαρχιώτες. Γι' αυτό παίρνουμε γράμματα συχνά από τονίζουον την άνάγκη αυτή. Άνάμεσα σ' άλλα ό κ. Δημ. Χ. Κουφαλιτάκης, με άφορμή την τέλεση μνημοσύνου στο Δίστομο, με γράμμα του περιγράφει την έπισημότητα με την όποία έγινε. Παραποίνεται όμως γιατί ή έπαρχία μας δέν άναφέρθηκε άνάμεσα στις πολλές άλλες περιοχές της χώρας μας που είχαν την ίδια τύχη με τα χωριά μας στη γερμανική κατοχή. Ρίχνη την εΐθύνη σ' έμάς όλους τους συνεπαρχιώτες που δέν φροντίσαμε μέχρι σήμερα να πάρει τη θέση που της άξιζει ή μεγάλη θυσία των νεκρών μας και καλεί τους Κοινοτάρχες όλης της Έπαρχίας από το Χόνδρο μέχρι τον Συκολόγο, μα και τους Συλλόγους των Έπαρχιωτών ν' αναπτύξουν πρωτοβουλία και να προχωρήσουν στην καθέρωση τέλεσης μνημοσύνου κάθε χρόνο.

Με το ίδιο πνεύμα μās γράφει και ό Πρόεδρος του Συλλόγου Βιαννιτών της Άθήνας «Ό Διαβάτης», κ. Σπυριδιωνάκης. Διατυπώνει το πικρό παράπονο που ή Πολιτεία δέν έχει μέχρι σήμερα έκπληρώσει το μεγάλο της χρέος, χρέος που το επιβάλλουν γραφτοί και άγραφοί Νόμοι, την τιμή των νεκρών. Και συνεχίζει: «Άλλά άν ή Πολιτεία δέν έκαμε αυτό που πάντοτε κάνει, σε παρόμοιες περιπτώσεις, έμεις οι άμεσα ένδιαφερόμενοι τί κάνουμε; Νομίζω ότι ή εΐθύνη για τούτη την μεγάλη παράλειψη, θαρύνει έμάς τους ίδιους τους Βιαννίτες» και καταλήγει πως μακριά από διχογνωμίες και διχόνοιες, μόνο με τη συνεργασία όλων μπορεί να θρεί προνομη ό τόπος μας και οι άνθρωποι του, που τους άξιζει και έχουν κάθε δικαίωμα για μια καλύτερη τύχη.

ΤΑ ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ

Συνέχεια από τη σελίδα 1
φης, Κώστας Μιλιαράς Μαντήλης, Κ. Πεδιάτης Κοντοπόας, Κ. Σκιάδος Ταμιόλης, Κ. Ρα-
σούλιος Χαρκιάς κ.λ.π., κ.λ.π.

Πρέπει να σημειωθεί πως το — ά κ η ς , που προστέθηκε άργότερα στα όνόματα αυτά, Ταμιολάκης, Χαρκιαδάκης δεν υπήρχε τότε και ότι άκόμη και σήμερα στο Λασιθι περισσότερο γράφεται και σπανιότερα ακούεται στις καθημερινές συζητήσεις των Λασιθιωτών, που λένε ό Ταμιόλης, ό Καρυάτης, ό Άνυφαντής, ό Σιγανός, ό Βερίγας, ό Καλίκης κ.λ.π.

Έχει παρατηρηθεί ότι τα παρανόμια επιχωριάζουν περισσότερο στα όρεινα χωριά Λασιθι, Άνωγεια, Σφακιά. Οί σημερινοί κάτοικοί των εξακο-
λουθούν να παρανομιάζουν ό ένας τον άλλο και όσα παρανόμια εκδηλώνουν καλύτερα τό χαρακτηρισμό μένουν.

Δέν πρέπει να νομίσει κανένας ότι τα παρανόμια δίδονται από κακή πρόθεση. Ύ-
πάρχουν πάντα στα χωριά γέροντες που στην κουβέντα τους χαρακτηρίζουν κάποιο χωριανό τους, που μπορεί να 'ναι και στενότατος συγγενής τους, μία πράξη τους ή παράλειψή τους, ή καμιά λέξη που επαναλαμβάνουν συχνά κ.λ.π. Όσοι άκουσαν τό χαρακτηρισμό που έδωσαν ένα σεβάσιμο πρόσωπο τον επαναλαμβάνουν κι έτσι καθιερώνεται τό παρανόμιο. Ένας από εκείνους που συνήθως έδιναν τέτοιους χαρακτηρισμούς, που άνταποκρίνονταν τέλεια στην αίτια που τους προκάλεσαν, ήταν ό μακαρίτης ό πατέρας μου και γι' αυτό οί άλλοι τον είχαν παρανομιάσει σ ά ν τ ο λ ο .

Στό χωριό μου Τζερμιάδα, όπου έζησα μέχρι τα δεκαοκτώ μου χρόνια, γνώρισα ανθρώπους μόνο με τό παρανόμιο τους κι άκόμη δέν έμοσαν τό πραγματικό τους έπωνυμιο. Τά Καρναμπέλας, Καρνόλης, Μιχαλόμπαχης, Καρατζάς είναι μερικά άπ' αυτά.

Πρίν λίγες μέρες, στην έκθεση των παλιών βιβλίων της Βικελιάς Βιβλιοθήκης με

πλησίασε ένα κορίτσι και μου λέει: Κι εγώ λέγομαι Σπανάκη και είμαι από τό Τζερμιάδα! Τή ρώτησα ποιός είναι ό πατέρας της. Μου έπτε τό όνομά του, αλλά όμοια είναι πολλά και δέν κατάλαβα σε ποιό κλάδο του πολυκλάδου οικογενειακού δέντρου άνήκει. Για να με βοηθήσει μου λέει: Τόν παππού μου τον λέγανε Γεωργαντά! Αυτό τό παρανόμιο του Γεώργ. Κωστ. Σπανάκη ήταν άρκετό για να με φέρει πίσω στο χωριό μου έξήντα χρόνια πρίν, να δώ τον Γεωργαντά όλοζώντονα μεροστά μου με τό μεγάλο του άνάστημα — που χάρη σ' αυτό πήρε τό παρανόμιο — να επιτιμή τους πάντας και τά πάντα!

Τά παρανόμια σε μεγάλες οικογένειες είναι άπαραίτητα και πολλές φορές εγκαταλείπεται τό πραγματικό έπωνυμιο και καθιερώνεται τό παρανόμιο σαν έπωνυμιο. Μία άλλη κατηγορία παρανόμια που παράγονται από τά τοπωνύμια, από τό όνομα της έπαρχίας ή του χωριού της καταγωγής των είναι τά: Λασιθιωτάκης, Μεσαριτάκης, Χανιωτάκης, Μεραμπελιωτάκης, Στειακάκης, Γεραπετριτάκης, Μυλοποταμιτάκης και τόσα άλλα. Όλοι αυτοί που τά φέρουν είναι μετανάστες από τις έπαρχίες ή τά χωριά που άναφέρονται στο παρανόμιο. Οί κάτοικοι του χωριού της νέας εγκατάστασής τους δέν ξέρουν τό πραγματικό έπωνυμιο τους, αλλά ξέρουν από που ήλθε καθένας και τους είναι εύκολότερο να χρησιμοποιούν τό τοπωνυμικό, που σιγά σιγά ύπερισχύει και τό δέχεται και ό ίδιος, εγκαταλείποντας τό έπωνυμιο του πατέρα του.

Γιά τό θέμα των έπωνυμών, των γενεαλογιών, των γενεαλογικών δένδρων, των οικοσήμων κλπ. ιδρύθηκε τελευταία στην Άθήνα ή ΕΡΑΛΔΙΚΗ ΚΑΙ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ, που έχει σκοπό της την έρευνα, την δημιουργία γενεαλογικού και οικοσημολογικού άρχείου κ.λ.π.

μανικών στρατευμάτων έγινε αντίληψη από τις ομάδες της Έθνης Άντιστάσεως, οί όποιες και άπεφάσισαν να τά αντιμετώπισουν.

Η συνάντησις των δύο αντιμετωπιζόμενων έγινε τό μεσημέρι της 12ης Σ)βρίου εις την όρεινή τοποθεσία έξω από τό χωριό Σύμη. Έδώ άρχίζει ή μάχη. Μάχη σκληρή, πεισματώδης και άπό τό τις δύο πλευρές ή όποια κράτησε άρκετές ώρες σχεδόν μέχρι την επομένην 13 Σ)βρίου και είχε άπάλειψεν 82 νεκρούς και 13 αλχηλώτους, ενώ από μέρους των άνταρτών δύο τραυματίες. Με την πρόοδο της μάχης ίσχυρές γερμανικές δυνάμεις ξεκινούν από τό Ηράκλειο και έφθασαν εις την Έπαρχίαν την 14ην Σ)βρίου 1943 όπου ενώθησαν με τους ύπολοίπους της άρχικής δυνάμεώς των και οί όποιοι είχαν ήδη εγκαταλείψει τό πεδίο της μάχης. Έτσι ενισχυμένοι έπεδόθησαν σε ένα όργιο σφαγής του άμάχου πληθυσμού και της καταστροφής των χωριών της Έπαρχίας.

Σε κάθε μέρος συνελάμβανον όσους εύρισκαν — άνδρες, γυναίκες, παιδιά — και άφου τους συγκέντρωναν τους έκτελούσαν ομαδικώς, ενώ συγχρόνως πυρπολούσαν και εκ θεμελίων κατέστρεφαν κάθε χωριό.

ΟΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ

Παράλληλα έγινε και ή μεταφορά νερού στο χώρο του ήρώου, που θα βοηθήσει στη συντήρησι των λουλουδιών.

Άρχισε και ή συγκέντρωσι των χρημάτων που θα χρειαστούν για την κάλυψη των έξόδων που θα γίνουν.

Τό Κοινοτικό Συμβούλιο Άμιρά ψήφισε τό ποσό των 30.000 δραχμ. και του Άγ. Βασιλείου έχει όρίσει συνεδρίαση για τον ίδιο σκοπό.

Προχωρούν οί προετοιμασίες για τό μνημόσυνο. Καθορίστηκε ό χώρος του ήρώου κι έτοιμάζεται ή διακόμησή του με πράσινο, από λουλούδια κι ό,τι άλλο επιτρέπει ή έποχή.

— Στόν Ταμία της όργανωσις Έπιτροπής κ. Έμμαν. Τζιράκη έχουν σταλεί μέχρι σήμερα τά παρακάτω ποσά:

- 1) Γεώργιος Τζαμουζάκης Δημοσιογράφος 2.000.
- 2) Σύλλογος Βιαννιτών

Ηρακλείου. Πρώτη δόση 5.000.

3) Πρόεδρος Κοινότητας Βαχού 2.000 εισφορές κατοίκων 2.000.

4) Ό Συνεταιρισμός Βιάννου πήρε άπόφασι για 3.000.

Έχουν δε δηλώσει πολλοί από τους κατοίκους των Άμιρών πως θα του καταθέσουν χρήματα σε λίγες μέρες.

Πιστεύουμε σύντομα να άνταποκριθούν και οί άλλες Κοινότητες, με και κάθε Βιαννίτης άπ' όπου κι άν βρίσκεται.

— Ό Σύλλογος Βιαννιτών της Άθήνας, φροντίζει για τηλεοπτική κάλυψη του μνημοσύνου.

— ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΛΛΑΓΗ: Τόσο άπό την παραίτησι του κ. Γ. Χαλκιαδάκη από την Κοινότητα Άμιρά, τή θέση του στην Όργανωτική Έπιτροπή του μνημοσύνου ανέλαβε ό νέος Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Π. Παντουβάκης.

ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ

Για να πετύχει ή όργανωτική Έπιτροπή του Πανεπαρχιακού μνημοσύνου τό σκοπό που ανέλαβε, χρειάζεται χρήματα. Όσοι δέν μπορείτε να στείλετε την ενίσχυσή σας με την Έπιτροπή του χωριού σας ή τό Σύλλογο Βιαννιτών του τόπου που μένετε, στείλετέ την με ταχυδρομική έπιταγή στον Ταμία της Έπιτροπής κ. Έμμ. Τζιράκη δ)λο, Άμιρά.

Ό άπολογισμός της σφαγής εκείνης των άθώων συμπατριωτών μας άνδρών, γυναικών και μικρών παιδιών, έφθασε στους 352 νεκρούς.

Συγκεκριμένα ό αριθμός των θυμάτων κάθε χωριού είναι:

- 1) Άνω Βιάννος νεκροί 2
- 2) Βαχός » 22
- 3) Άμιρά » 113
- 4) Κεφαλοθύσι » 36
- 5) Κρεβάτας » 21
- 6) Πεύκος » 17
- 7) Σύμη » 23
- 8) Άγ. Βασίλειος » 26
- 9) Μάλλες » 8
- 10) Παρσάς » 8
- 11) Χριστός » 9
- 12) Γδόχια » 36
- 13) Μύρτος » 18
- 14) Μουρνιές » 10
- 15) Μύθοι » 3

Αγαπητά «Β. Ν.»,

Σας στέλνω αντίγραφο του ύπομνήματος που καταθέσαμε στη Δ)ση Ιστορίας Στρατού (Δ)ντής Ι. Μεταξάκης Άντιστρ.).

Τό έγγραφο αυτό, που έπρεπε να έχει γίνει ειδικό μέσος μετά την άπελευθέρωση, αποτελεί ένα μεγάλο σταθμό για την ιστορία της Έπαρχίας μας.

Η ένέργεια αυτή είναι τό μεγαλύτερο έργο του Σύλλογου μας και σ' αυτή την τιμή είστε ό κυριότερος μέτοχος, γιατί με τη φροντίδα τη δική σας έγινε αυτή ή ένέργεια, διότι καθώς βλέπετε τά στοιχεία που περιλαμβάνει είναι άκριβές αντίγραφο της δικής σας έκθεσης.

Άν εις τον παραπάνω αριθμό των νεκρών προσθέσουμε και εκείνους που συνελήφθησαν ως όμηροι και οί όποιοι δέν έπέστρεψαν ποτέ έκτελεσθέντες εκτός Βιάννου, τότε ό αριθμός των νεκρών της 14ης Σ)βρίου 1943 είναι ακόμα μεγαλύτερος.

**Διαβάζετε
τά ΒΙΑΝΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ
είναι ή φωνή
της Έπαρχίας**

ρος, και θα έφθανε σε τρομακικά όρια, δηλαδή μέχρι τελείας γενοκτονίας άν την τελευταία στιγμή ή θεία πρόνοια και ή επέμβασις των διαφόρων πολιτικών και εκκλησιαστικών άρχών δέν άπέτρεπαν την σφαγή άλλων τόσων κατοίκων της κομπολόως Βιάννου και των κοινοτήτων Καλαμιού και Σνκολόγου, τους όποιους είχαν συγκεντρώσει στο Γυμνάσιο Βιάννου με σκοπό την έκτέλεσή τους.

Ατά είναι τά στοιχεία του ιστορικού της θυσίας και του ολοκαυτώματος της Έπαρχίας Βιάννου και παρακαλούμε θερμώς όπως καταχωρηθούν εις τά δελτία της Ιστορίας Στρατού και όπως εισιγηθήτε άριμωδώς δια την καθιέρωση της 14ης Σ)βρίου ως έπισημου έπέτειου δια την Έπαρχία Βιάννου της μεγάλης τούτης προσφοράς της ύπερ του ήρωού αγώνος του Έθνους μας.

Μετά τιμής
ΣΠ ΓΡ.
ΣΠ ΤΡΙΠΟΛΙΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΤΛΛΟΓΟΥ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ
«Ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ»

ΓΙΟΡΤΑΣΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Πραγματοποιήθηκε στις 23 Ιουλίου γιορταστική εκδήλωση της ΚΝΕ στην Α. Βιάννο, με μεγάλη επιτυχία και συμμετοχή πολλών κατοίκων. Χαίρεται εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ. Έγιναν όμιλεις, άπαγγελίες, τραγούδια και χοροί με τη συμμετοχή των χωριανών οργανοπαίκτων.

Παρουσίασαν άκόμη Έκθεση Βιβλίου και ειδών Λαϊκής Τέχνης.

ΠΕΤΥΧΕ ΣΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Η Εύαγγελία Έμμαν. Κοκολάκη, πέτυχε στην Παιδαγωγική Άκαδημία χωρίς εξετάσεις, ως άριστοχόος.

★ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ★

(Συνέχεια άπ' τη σελίδα 1)
άγροτικών προϊόντων, έλιās και πρώτων κηπευτικών με πολιτικοί είπιπτώσεις.

2) Η αξιοποίηση των γεωτρήσεων Α. Βιάννου, γράφει τό ύπουργείο Γεωργίας, και ή κατασκευή του σχετικού έργου θα γίνει από την Τ. Τ. Δ. Κ. του Ν. Ηρακλείου που ανέλαβε ήδη την προώθησή του σε τεχνική συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Έγγ. Βελτιώσεων Κρήτης. Και οί κάτοικοι που διαβάζουν, ρωτούν:

Μās κοροιδεύουν ή ύποτιμούν τη νοημοσύνη του κοινού πολίτη; Τρεις γεωτρήσεις άνοιχτηκαν στο Λεκανοπέδιο της Βιάννου πρίν δέκα χρόνια με συνολική όριαιά άπόδοσι γύρω στα 500 κμ. Άπό τότε γίνονται μελέτες και συνέχεια μελέτες, κι ακόμα να τελειώσουν. Πρίν δυό χρόνια, με πρωτοβουλία της Κοινότητας άρχισε ή στοιχειώδης και περιορισμένη έκμετάλλευσή μιας από τις τρεις. Δέν είναι όμως λύσεις αυτές σ' ένα κράτος που θέλει να αναπτύξει την άγροτική του οικονομία. Άν στα χρόνια που έχουν περάσει είχαν αξιοποιηθεί, πρό πολλού θα είχε γίνει ή άπόδοσι των έξόδων των και ή ζωή των κατοίκων θα είχε βελτιωθεί άρκετά.

Άν τό κράτος άδυνατεί οικονομικά να αναλάβει την κατασκευή του έργου, άσπροχωρήσει να παραδώσει τις σχετικές μελέτες και να μεθοδεύει ή συμμετοχή των παραγωγών στην κατασκευή του έργου. Έτσι θα άπαλλαγούν από τις πρόχειρες λύσεις που άπό ανάγκη δίνουν, με άποτέλεσμα να ζοδεύονται και να ταλαιπωρούνται με ελάχιστα

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ «Ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ»

ΑΠΕΛΛΟΥ 4 — ΑΘΗΝΑΙ
Έν Άθήναις τη 15)7)1978

Φίλοι Συμπατριώτες,
Η Έπαρχία μας θα τιμηθεί έφέτος με κάθε έπισιμότητα τη μνήμη των εκατοντάδων θυμάτων συμπατριωτών μας που θυσιάστηκαν για την Πατρίδα.

Ό κάθε Βιαννίτης — όπου κι άν βρίσκεται — άς ξαναγυρίσει με τη σκέψη του στις τραγικές εκείνες μέρες του Σεπτεμβρη, τότε που τά έκτελεστικά άποσπάσματα του βάθβαρου κατακτητή έριχναν νεκρούς τους γονείς, άδελφια, συγγενείς και φίλους μας, ενώ τά χωριά μας παραδίδονταν στις φλόγες και την καταστροφή.

Όσοι έζησαν αυτές τις δραματικές στιγμές δέν θα δυσκολευτούν να τις θυμηθούν και όσοι δέν τις έζησαν, και αυτοί — περισσότεροι — είναι οί νέοι μας, άς προσπαθήσουν να μάθουν κάθε λεπτομέρεια για τις ώρες εκείνες της άγωνίας και του τρόμου, γιατί άκριβώς αυτές τις ώρες γραφόνταν μια λαμπρή σελίδα της Ιστορίας του Έθνους μας, της όποιας ή δόξα και τό μεγαλείο θα τιμούν πάντοτε την ιστορική Έπαρχία Βιάννου και τους κατοίκους της.

Άλλά άν ή τιμή που προσοδίδει ή καταγωγή μας είναι μεγάλη, άλλο τόσο μεγάλο είναι τό χρέος μας άπέναντι σ' εκείνους που με τη ζωή τους μάς χάρισαν αυτή την τιμή.

Η 14η του Σεπτεμβρη, ήμερα θυσίας των, άποτελεί πλέον ένα μεγάλο ιστορικό σταθμό για τό τόπο μας και δέν πρέπει ποτέ ή μέρα αυτή να περνά άπαρατήρητη, τουλάχιστον από κάθε Βιαν-

νήτη, για να τοποθετήσουν ένα μονάχα πρόχειρο δίκτυο που καλύπτει μια πολύ μικρή περιφέρεια ζοδεύτησαν περισσότερα από διακάσιες χιλιάδες δραχμ.

Είναι ντροπή μα και έγκλημα να κρατάμε τό νερό στο ποτήρι και να μην μπορούμε να κλινουμε τό ποτήρι στο στόμα μας για να σβήσουμε τη δίψα μας.

Οί κάτοικοι της Βιάννου ζητούν την άμεση επέμβασή σας για να φύγει ή ύπόθεση των γεωτρήσεων Βιάννου άπό τά γρανάζια της γραφειοκρατίας και να γίνει πράξη αυτό που έπιτακτικά απαιτεί σήμερα ή ζωή. Άδύνη της παραγωγής ή εγκατάλειψη κι έρημωση της ύπαιθρου.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ:

τρια βιβλία του συνεπαρχιώτη μας Έφημερίου στην Άθήνα κ. Λεφέριου Δ. Τσαγκαράκη με τους τίτλους:

- α) ΠΑΛΜΟΙ (Ποιητική συλλογή)
- β) Σταυραίοι (Ποιητική συλλογή)
- γ) Η αυτοβιογραφία μου — έμμετρη.

Σημείωση των «Β. Ν.»: Ό κ. Λεφέριος Δ. Τσαγκαράκης, έφημερίστς στ' Άμιρά τη Γερμανοκρατική κατοχή, πιάστηκε από τους Ιταλούς μαζί με τον Γιάννη Παταγιάννη, από τη Βιάννο και άλλους για την αντίστασιακή τους δράση κι έκτοπίστησαν. Θα περιμένουμε χαρακτηριστικές σελίδες για τά αίτια και τον τρόπο που πιάστηκαν, μα και για τη ζωή τους στα στρατόπεδα.

νήτη όπου κι άν βρίσκεται. Η Ιστορική τούτη έπέτειος πρέπει να εορτάζεται κάθε χρόνο με την πρέπουσα τιμή για να ύπενθυμίζει όχι μόνο στους Βιαννίτες αλλά και σε κάθε Έλληνα τη μεγάλη προσφορά της Έπαρχίας μας στον ιερό βωμό της Πατρίδας.

Τό Δ. Σ. του Σύλλογου μας, συναισθανόμενο τό ιερό τουτο χρέος, άποφάσισε να μετάσει στο έφετινο μνημόσυνο της 14ης Σ)βρίου που θα γίνει στο χωριό Άμιρά, ενώ, συγχρόνως θα καταβάλει όποιαδήποτε προσπάθεια για την επιτυχία του, βοηθώντας με κάθε δυνατό τρόπο την Όργανωτική Έπιτροπή που συστήθηκε γι' αυτό τό σκοπό από τους Κοινοτάρχες της Έπαρχίας μας.

Άπευθύνουμε θερμή έκκληση προς όλα τά μέλη του Σύλλογου, προς κάθε συνεπαρχιώτη ξενιτεμένο να προσέλθει μαζί μας στη μεγάλη αυτή πανεπαρχιακή εκδήλωση, ή όποια, εκτός του ότι άποτελεί ένα ελάχιστο φόρο τιμής στους νεκρούς μας ήρωες, άσφαλώς συμβάλλει και στο καλό του τόπου μας.

Με τη διάθεση να δώσουμε κάθε δυνατή διευκόλυνση σε όσους θα άποφασίσουν να μετάσχουν στο μεγάλο τουτο προσκνήμιο του τόπου μας παρακλινόμε με μάς τό δηλώσουν μέχρι 25 Αδγουόστου τηλεφωνώντας στους άριθμούς 9410.444 — 5736.370.

Με χαρειαμούς
(Άπό μέρους του Δ. Σ.)
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Σπυρ. Σπυριδογιαννάκης